

Texty pro DUBEN

Text prima - kvarta

„Víme, že před výbuchem zety Lyry obývaly šestou planetu soustavy rozumné bytosti. Měly vysoce rozvinutou civilizaci technického typu. Dejme tomu, že tu přistála průzkumná raketa Lyřanů a že došlo ke katastrofě nebo k jinému neštěstí, při němž zahynula celá posádka. Například výbuch reaktoru, řetězová reakce... prostě vrak, který přistál na Regis, neměl na palubě žádnou živou bytost. Zůstaly pouze automaty. Ne takové, jako jsou naše — podobné lidem. Lyřané pravděpodobně také nebyli podobní lidem. Automaty tedy zůstaly a opustily loď. Byly to vysoce specializované homeostatické mechanismy, schopné snášet nejhorší podmínky. Neměly už nikoho, kdo by jim dával rozkazy. Ty z nich, které byly strukturou myšlení nejpodobnější Lyřanům, snažily se možná opravit loď, třebaže to v dané situaci nemělo smysl. Ale víte, jak to je. Robot opravář bude opravovat to, k čemu je určen, bez ohledu, zda to někomu slouží či nikoli. Potom se osamostatnily jiné automaty a získaly převahu. Snad se je místní fauna pokoušela napadat. Existovali tu draví plazi podobní ještěřům, a dravec určitého typu napadá všechno, co se pohybuje. Automaty začaly s nimi bojovat a zdolaly je. K tomuto boji se musely přizpůsobit. Přetvořily se tak, aby odpovídaly nejlépe podmínkám planety. Podstatné podle mne je to, že jedny automaty byly schopné produkovat další podle potřeby. Tedy, řekněme, že pro boj s létajícími ještěry byly třeba létající mechanismy. Žádné konkrétní podrobnosti přirozeně neznám. Říkám to tak, jak bych si podobnou situaci představoval v podmínkách přirozeného vývoje. Snad tu nebyli létající ještěři, ale plazi pozemní. Nevím. Prostě, časem se ty mechanismy, které existovaly na souši, dokonale přizpůsobily podmínkám — a podařilo se jim zahubit všechny formy živočišného života planety. Rostlinného ostatně také.“

Nápověda:

Autorem knihy je slavný polský představitel sci-fi. Na knize je pozoruhodné, že první a poslední slovo jejího textu je stejné, jako název knihy.

Text kvinta - oktáva

Udrží-li však panovník v zemi místo kolonií vojsko, výdaje jsou daleko citelnější, zpravidla to pohltí veškerý výnos z dotyčného území. Co jednou rukou přijme, druhou zas rozhází, škody způsobené armádou jitrí nálady mezi obyvateli, posádka je musí krotit hned zde, hned jinde, a rozhořčení se tak pozvolna šíří po celé zemi. Nakonec není člověka, který by neměl důvod k roztrpčení, a vládce má proti sobě všechny. A takoví nepřátelé jsou o to nebezpečnější, že jsou na vlastní půdě a v odporu sjednocení. Správa prostřednictvím kolonií je tedy po všech stránkách lepší než s pomocí armády.

Dále by měl panovník na dobytém území pečovat o ochranu slabých a hledět potlačit vliv místních mocných, ale především bedlivě střežit silné, nebo dokonce silnější sousedy. Na ty by se totiž mohli nespokojenci neb ctižádostivci obrátit o pomoc. Tak například Aitólové požádali Římany o pomoc proti Řekům. A vůbec, kamkoli Římané vstoupili, vždycky na zavolání místních obyvatel. K takovému zachránci se pak přidávají další a další ublížení a země mu spadne doslova do klína. Panovník si musí jen dát pozor, aby mu slabší také časem nepřerostli přes hlavu a nenabýli přílišného vlivu. Kdo nedbá těchto zkušeností, brzy ztratí, co nabyl, a i když se nakonec nějak udrží u moci, pak jen s největšími obtížemi.

Nápověda:

Autorem textu je florentský politik a diplomat, jehož text o umění vlády byl určen Lorenzovi Medicejskému.